

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivétellel.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt.—kr.
Fél évre 5 — —
Negyed évre 3 — —
Egyes szám 5 kr.

Az adószelvények és a közpénztárak
1888. évi. szám. Debreczén
hív. — a szerkesztőségbe kér-
vezve.

Előfizetési helyben:
TELEGGYI K. LAJOS és társai;
OSATHY KÁROLY könyv-
kereskedésben és a kiadótva-
rálban KUPASI IMRE könyv-
nyomdájában a postahivatalok
újján.

Hirdetési díj:
Egy soros hirdetés 5 kr.
Hosszabb hirdetésre a hirdetői
díj díjazásuk alkalmával a leg-
előbb 40 ért. vételnek fel-
tehető. Minden hirdetés kiad-
ásáért 30 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában
foglaló újdonság sora 50 krajár
Nyilatkozás-kiadás díja
Minden kiadásra 50 kr.
Hirdetési díj a hirdetés kiad-
ásánál, KUTABY I. könyv-
nyomdájában, valamint RICHNER
MAN H. könyv. kiadásánál is.
Név nélkül vagy bércmentelennél
beküldött levelek nem vétel-
nek gyűlése.
Kéziratok visszaküldésnek
adatlak.

A közigazgatás államosítása.

Budapest, szept. 30.

Folytassuk azon okok bírálatát, a melyeket az állami közigazgatás, illetőleg a tisztviselők kinevezésének szövegéről különösen hangsúlyoztatni szoktak.

Az, mintha a tisztviselők választási rendszere a parlamentáris kormányzatnál s a miniszteri felelősséggel ellenkező, körülbelül már elejtették, vagy legalább előtérbe nem állították. Hogyan is lehetnének nem állítottak, mikor a miniszterek rendeletei ellen a törvényhatóságok legfeljebb egyszerű elhatározással joggal, s ha a miniszter nem tágit, rendeletét feltétlenül végrehajtani tartoznak, ha csak azt nem akarják, hogy azt a rendes tisztviselők mellőzésével maga a főispán hajtsa végre! De van egy indok, a melylyel annál nyomatékosabban élnek, minél bízhatóbb és tetszősebb ezeket öltöztetik. Ez az államiság, vagy mint némelyesen nevezik: az államiság és a magyar nemzetiség érdeke.

Az mondják ugyanis, hogy a választott tisztviselők között találtak olyakat, a kik a magyar államiságnak s a magyar nemzetiségnek ellenségei, annak ellenére működnek, vagy legalább másoknak ily bünye működését elvégzik, a helyett, hogy a nemzet eme fontos érdekeit magok is tevékenyen előmozdítsák.

De uraim, ha csakugyan vannak ilyenek, ha vannak a tisztviselők között, a kik a magyar államiságnak ellenségei, kit terhel ez az államiság, ha nem az a főispán, a kinek nem csak a kijelölés, hanem a fegyelmi jog is kezében van, a mennyiben úgy a kijelölő bizottságban, mint a fegyelmi választmányban ő elnököl s övé a többség mind a kettőben? Miért engedte az olyan embert kijelölteni s ha netalán csak megválasztatása után tért államellenes ura, miért nem fűggeszti fel s nem veti fegyelmi eljárás alá?

A mi azonban az a vádat illeti, hogy vannak tisztviselők, a kik vagy nem elég buzgó, vagy éppen nem mozdítják elő a magyar nyelvi terjedését, ha az többet, egyebet akar jelenteni, mint azt, hogy nem teljesítik törvényben gyökerező kötelezettségeiket, nem hajtják s hajtatták végre a fennálló törvényeket, akkor vizsgálni kell, hogy nehogy oly térre szorítsák őket, a melyen a tulajdonképpeni vizsgálást vizsgálhat s több kárt okozhat, mint a mennyi hasznót hajt. Ettől a tisztviselőket, ha a kormány nevezné is ki, bizonyosan maga is óvni fogja.

Egy előnyösen ismert politikai író, az állami közigazgatás szükségességeit egyebek között azon nemzetellenes szellemmel és törekvésekkel is támogatta, a melyet némely felekezeti papjai és tanítójánál tapasztalunk.

Hogy ily szellemű és törekvésű papok, tanítók némely felekezetek keblében vannak, az a fájdalom, nem lehet tagadni, sőt el kell ismerni, hogy ezen jelenségek komoly aggodalmak költésére alkalmasak s az ily bajok orvoslása hazafini kötelesség. Az sem szenved kétséget, hogy a mennyiben az illetők egyesesen törvényellenes cselekedeteket követnek el, vagy a törvényben meghatározott kötelezettségeket nem teljesítik, a közigazgatási tisztviselők fellépése is jogosult, illetőleg szükséges. De a mennyiben azok az emberek a törvényhatóságok korlátok között mozognak, céljaikat ezeken belül elérni igyekeznek s ezekben a sánczaikat megett a magyarságot méltó ohajtásainak ellenségeik: annyiban a bajok orvoslása nem a közigazgatási tisztviselőket, hanem saját egyházi hatóságait illeti, mit ha ezek tenni emulasztanának, de csakis ez esetben, a törvényhozásnak módokról kellene gondoskodnia, hogy a törvény betűje mögé rejtőzve se lehessen az állam legfontosabb érdekeit károsítani.

De míg ezen remény meg van, addig a felekezeti önkormányzati törvényes jogának megsértése csak növelné a bajokat, a helyett, hogy megszüntetné. A felekezeti ugyanis, miután közösen tudva van, erősen ragaszkodnak autonóm szervezethöz s az azon ejtett sérelem igen komoly nehéztétel, sőt ellentétet idézne elő.

Hogy pedig, a mi nevezetesen az ágostai hitvallású dunáninneni kerületben legutóbb észlelt dolgokat illeti, azokon, a mennyiben csakugyan törvény- vagy államellenes teremtészek, vagy az egyetemes gyűlés, vagy ha ennek hatásköre nem engedné, az össze- hívandó zsinat bizonyosan fog segíteni — azon nem lehet kételkedni.

Mind a két indok tehát, melyet a tisztviselők kinevezésének barátai felhoznak, közelebbi megírás után döntőnek nem tekinthető.

De midőn ily módon a tisztviselők választása ellen előadott szokott érveket rendre megvilágítottam s mint hiszem meg is cáfoltam, nem hallgathatom el mégis azt a ténnyt, hogy saját pártfeleink között is vannak, a kik az időközönként történő helyett az élet-hosszra szóló választást kívánják behoztatni, oly hozzájárulással, hogy az így megválasztott tisztviselők szoros ellenőrzésnek és szigorú, de független fegyelmi bíróságnak legyenek alávetve.

Az állítják ugyanis, hogy kellő képzettségű és jellem dolgaiban is kitágultabb s megbízható emberek nem örömet vállalkoznak hat évről hat évre megújítható, de még is vonható hivatalra. Különbösen olyanok, a kiknek magánvagyonuk nincs, a kik tehát a hivatalos pályát állandó életpályának kell, hogy tekintsek. A vagyonos emberek pedig azért vonakodnak, mert ha bokrós hivatalos teendőiknek meg akarnak felelni, saját gazdaságukat hanyagolják el.

Annál fogva — mondják — a mai viszonyok s illetőleg a demokrácia követelményei arra intenek, hogy a főbbesleges választásokat elethosszra szóló választásokkal cseréljük fel. De nehogy az egész életre biztosított tisztviselő időjártaival hanyag legyen, vagy egyébként kötelezettségét is híven ne teljesítse, a mostani laza fegyelmi eljárást pedig akként rendezni be, hogy az, míg egyrészt a becsületessé tisztviselőt rossz akaratú zaklatások ellen megóvja, a hanyagot vagy alkalmatlan bármily pártfogója legyen is a főispán, vagy más hatalmasok a büntetés elől el ne vonhassa. E végre fegyelmi választmányt független emberekből alakítani, úgy hogy abban a főispán és az ő emberei ne birjanak többséggel.

Fentartva magamnak, hogy ezen javaslatra nézve annak idején elmondjam véleményemet, ma csak a választási rendszer fentartását hangoztatom, a melyet semmi szín alatt nem szabad feladnunk.

Mert ha a tisztviselőt mind a kormány által fognak kinevezetnünk — a főispán által máris sokan nevezetnek ki — akkor az önkormányzatnak vége szakad s a kormány hatalma, mely ugys tulságosan nagy, oly mértékre fog nevelkedni, a mely nemcsak a közügyek iránti érdeklődést még inkább csökkenteni, hanem a szabadságot is, főleg a választásoknál, még inkább veszélyeztetni fogja.

A kérdés néhány megyében már szóba jött s a közügyek annak tanulmányozására bizottságokat küldtek ki, a nélkül, hogy egyik vagy másik elv mellett előre állást foglaltak volna. Szeretném hinni, hogy nem fognak öngyilkosokat elkövetni. A városok azonban mai napig még teljesen hallgatnak, mintha őket a dolog nem is érdekelné. Pedig ha — mint ellenfeleink hirdetik — választott tisztviselőkkel nem lehet jó közigazgatás, akkor nemcsak a megyei, hanem a városi s majdan a községi tisztviselőket is a miniszter — illetőleg a főispán által fogják kinevezetnünk. Ez a logika lejtője.

Igaz ugyan, hogy a király Kisbérben a nála tisztelő megyei és városi kültetések előtt úgy nyilatkozott, hogy a tervezett reform iránt a törvényhatóságok is meg fognak hallgattatni. Csakhogy pár napra reá egy sugalmazott közlemény ő felségének szavaihoz azt a magyarázatot szolgáltatotta, hogy a meghallgatás csupán a helyi viszonyokra való tekintettel fog történni. A mi nyilván annyit jelent, hogy csakis arra nézve fogja a kormány a törvényhatóságokat megkérdezni, vajon nem tartják-e kívánatosnak pl. hogy a megyei kikereskettessék, továbbá hány járás alakítottassék és milyen székhellyel, hány jegyző, hány szolgábró legyen, meennyi fizetés kapjanak a tisztviselők stb. — De az elv, vagyis arra nézve: választásnak-e a tisztviselő, vagy kinevezés útján jussanak hivatalhoz, a törvényhatóságokat nem fogják akkor megkérdezni.

Azért ha nem akarják, hogy ezen élet-bevágó kérdés idefenn eldöntessék, mielőtt szavukat hallották volna, nem szabad késniek, a felszólalással, annyal inkább, nehogy hallgatásukat beleegyezésre magyarázassák. Az idő halad, tegyük meg, a mit önfentartásuk, a mi a szabadság, a mit a haza érdeke kíván, elvár, követel, töltek.

Irány Dániel.

— Baross Gábor az önálló vámtérületéről. Budapesti politikai körökből vett értesítés szerint: Baross miniszter a margitszigeti jogászlakoma alatt több képviselő előtt politikai dolgokról nyilatkozván, azon, a szabadelyű párt körében nem csekély szenzációt keltett kijelentést tette, hogy ő a közös vámtérületet Magyarország névé határozottan károsnak tartja. Sőt oly annyira, hogy ha ő esetleg a kingyezést legközelebbi megújításán miniszter maradna: ő határozottan tárczáját kőné az

önálló vámtérület felállításához. Baross eme nyilatkozata a képviselői körökben most élénk megbeszélés tárgyát képezi, s sokféle kommentálják.

— Belföldi hírek. K o k a d, biharmegyei község képviselőtestülete, Péter Gábor indítványára Kossuth Lajost diszpolgárra választotta. — A M a t l e k o v i c s - ü g y. A Matlekovics Sándor, volt államtitkár ellen megindított büntügyi elnöközet ügyében Haupt bíró, ki e napokban foglalta el hivatalát, mára megidézte Kókán János védőjét, Polonyi Géza ügyvédet, hogy az elnöközetot elrendelő végzés pontjaira vonatkozólag kihallgassa Minthogy Polonyi nincs Budapesten, az idéző levelet még nem vehette át és még nem jelenhetett meg a bíró előtt.

— Külföldi hírek. Berlin, okt. 1. A „Reichsanzeiger“ a császár kabinetrendeletét közli, melylyel a birodalmi gyűlést október 22-ikére hívja össze. — Belgrád, okt. 2. A nyomodalmak kezdenek kritikuss fordulatot venni. A nép fölötte izgatott és a regensekre nézve rendkívül kedvezőtlen hangulatban van. A regensek ajánlatát Natália visszautasította. Natáliát különösen az a kívánság bátorította fel, hogy Kecskó Natália neve alatt kérjen kihallgatást a fától, a királytól. — R ó m a, okt. 1. A „Fanfulla“ jelentése szerint Genúában egy rendőr a királyi palota mellett egy nagy szelencét talált, mely vadászlóporral és ólomdarabokkal volt megtöltve s gyújtósínörrel ellátva. A rendőr elvágta az égő gyújtósínt. A robbanás mindenesetre nagyon erős lett volna.

Tisza Kálmán Nagyváradon.

(A reth. O. E. szerint.)

Nagyvárad, okt. 2.

Tisza Kálmán miniszterelnök fogadására ma délelőtt tíz órakor a feldiszitett „Sas“-szálloda előtt a fogadó bizottság, igen nagyszámú közönség és a Budapestről ideérkezett képviselő vendégek gyűlékezvén az indóházhoz hajtaták. A zsufolóság megtelt és föllobogózott indóházba, a miniszterelnököt Gesztől hozó különvonat tíz óra 40 perczkor berobogott. Mikor a miniszterelnök, kit Tarkovich államtitkár kísért, a szalon kocsiból kilépett, hosszantartó lelkesült éljenzés hangzott föl. Az éljenzés csillapultával Sal Ferencz polgármester üdvözölte a miniszterelnököt a következő befejezéssel:

„Megyugszunk hazafiaságában megnyugszunk bölcsességében rendezetlen jobban mint valaha Isten hozta körünkbe!“

Tisza Kálmán miniszterelnök válasza után következett a bevonulás. A főutca teljes díszbe; a kórház előtt a diadalpau ékeskedik „Isten hozott“ fölirással. Tisza miniszterelnök Sal Ferencz polgármesterrel a város dísz fogatán haladt, kővetve őket a díszes fogatoknak beláthatatlan hosszú sora. A menet, a sorfalat képező óriási közönség lelkes éljenzéssel fogadta. A miniszterelnök saját házához szállt. A fogadattárs nemcsak igen impozáns, de kiválóan szívélyes is volt. A szabadelyű párt, élén Podmaniczky Frigyesel, 30 taggal volt képviselve. Sal Ferencz polgármester az egész tanácsossal Dóry főispán Beóthy a bizottsági tagokkal, a megyei szabadelyű párt, Pavel g. kath. püspök, Széchenyi, Zalai kánonokok, Teleszky István, Lukács György államtitkárak és a közönség zsufolóság megtöltötték az indóházat. Tisza Kálmánál jött neje és fia Kálmán is.

Az idő reggel meg erős volt, de az érzéskor teljesen kiderült. Az országgyűlési szabadelyű pártot a következők képviselték: Tisza fogadásánál: Podmaniczky Frigyes báró elnök, Horváth Gyula, Hegedűs Sándor, Móricz Pál, Harkányi Frigyes, Frölich Gusztáv, Boncza Miklós, Kállay Zoltán, Münich Aurél, László Mihály, Chorin Ferencz, Pulszky Agoston, Rosner Ervin báró, Molnár Antal, Markovits Kálmán, Jónás Ödön, Beóthy Algernon, Eitner Sándor, Kajuh József, Rezey Sívius, Krausz Lajos, Dégen Gusztáv, Vadnay Károly, Mataska (és nem Matkovich, mint reggeli lapunk egy távirata hibásan jelentette) Péter, Papp Samu, Végheó Gellért és Ercey Géza. A bevonulás után Tisza a Kálmán gyönyörtelen feldiszitett házában harmincz országgyűlési képviselő jelent meg és tisztelegtek a miniszterelnökkel, ki üdvözléstkelet meleg baráti köszönetekkel közönte meg. A miniszterelnök tiszteletére rendezett ötszáz terítékes banket délután egy órakor kezdődött. A „Sas“ díszterme ez alkalommal kiváló izléssel volt feldiszitve. A fasztal fölött Tisza a Kálmán lombfüzérrel övezett igen sikerült arcképe látható, fölötte a párt zászlaja van. Az asztalfőnél Tisza Kálmán foglalt helyet; mellette jobbról S c h l a u c h Lőrincz püspök, balról

Podmaniczky Frigyes. Lukács és Teleszky államtitkárak ültek. Oldalt Dóry főispán; szemközti az orsz. képviselő sorakoztak.

A diszlakoma rendkívül fényesen sikerült. Dóry főispán a királyra, királynéra és a királyi családra emelte poharát. Ritóok frenetikus éljenzés közt Tiszára emeli poharát. A lelkesedés csillapultával Tisza Kálmán miniszterelnök kezd szólni.

Hogy, mint teljesedtek, miket kilátásba helyezett — ugymond — tanusoknak a zárszámadások s fog tanuszkodni a jövő költségvetés, ki nem várt lehetlent, meg lesz elégedve s kétségtelen, hogy ezental reform törekvéseinkben gyorsabban fogunk haladni. Az európai helyzetre vonatkozólag megjegyzni, hogy a béke fenntartása remélhető. — A belügyekről szóva kijelenti, hogy a kísérlet meghiusult, mely az alkotmányos alapot fölforgatni akarta s a kisebbségnek akarta a hatalmat vindikálni a többségtől. Rendkívül hatást tett beszédének az a része, melyben sa j á t s z e m é l y é r ő l nyilatkozott. A kö z i g a z g a t á s k é r d é s é r e á t t é r v e, válatlanul monda, hogy közigazgatásunk oly rossz volna, mint hirdetni szoktak. 1872-ben már kijelentette, hogy jó adminisztrációval kell birkunk s erre minden eszközzel törekedett is. 1881-ben kijelentette, hogy, ha nem jelentkezik kellő számban képzett egyének a közigazgatási pályára, jöhet idő, mikor az eddig követett rendszerre változtatni kell. — Törvényhozásilag a közigazgatás minden baján segíteni nem lehet. Elkövetkezett az idő, amikor a közigazgatásnak egész munkájukat arraszentelő, kellőleg kvalifikált egyénekre van szüksége s már észlelhető, hogy nincs elég alkalmas emberünk ezen a pályán. Ez kénytelenítette őt belátni, hogy az eddigi ú t o n t o v á b b h a l a d n i n e m l e h e t. De nemcsak a tisztviselő kinevezéséből áll a reform. Téves az is, mintha a kormány a megyei önkormányzatot minden hatáskörétől meg akarná fosztani.

A kormány szándéka szerint inkább az alkotmányvédő s adminisztratív teendőkre lenne a törvényhatóságoknak s a kinevezett tisztviselők fölött állandó ellenőrzést gyakorolnának. Kifejti a közigazgatás reformjának alapelveit s a végrehajtás módokat Hangulatozza, hogy a nemzetnek tájékozolva kell lennie a reformról vonatkozólag s csak azután fog következnii a végrehajtás. Végül emeli poharát mindazokra, kik magyarországi alkotmányt készek minden ellen megvédeni, azokkal szemben is, kik a szabadság czégére alatt támadják ezt; azokra, kik a szabadság czégére alatt támadják ezt; azokra, kik az osztályok és a felekezetek között békét s a hadsereg és polgárság közötti egyetértést előmozdítani törekednek emeli poharát az ország lakosságának nagy; többségére s Nagyvárad lakosságára.

A beszéd nagy hatást tett.

Polonyi Géza beszámolója.

(szept. 24-én.)

Polonyi Géza, a h.-szoboszlói választókerület országos képviselője, vasárnap, szept. 29-dikén tartotta H.-Szoboszlón az országgyűlés mult időszakáról képviselői beszámoló beszédét. — A városháza nagy terembe nem férve be a pártkülönbesség nélkül igen nagy számmal összegyűlt érdeklődő közönség, kénytelen volt a képviselő az emeleti folyosóról beszélni, a tágas udvart egészen megtöltő hallgatóság több ízben megújuló lelkes éljenzése, s folytonos feszült figyelmek között.

A Polonyitól megszokott erőteljességgel, kiváló szónoki ügyességgel előadott beszéd rövid kivonatát, jegyzetünk alapján, a következőkben adhatjuk:

Szónok üdvözölvén a megjelenteket, előadja jövetele célját, hogy számot adjon a lefolyt orsz. gyűlési időszak alatt követett magatartásáról. Nemcsak a kötelesség értezte, hanem egyszerűen a szeretet és ragaszkodás az, mely ide vonzza. Igaz, hogy ma, midőn a napi sajtó minden legkisebb eseményről kimerítő tudósítást ad, a választott teljes tudomással bírnak egy az országgyűlés, mint az egyes képviselők magatartásáról, — de mégis szükségét látja, hogy egyik-másik fontos kérdésben elfoglalt álláspontját választói előtt előszóval okolja meg.

Egyik fontos kérdés, melyben a függetlenségi párt teljes erejét kifejtette, a r e g a l e m e g v á l t á s kérdése volt. Régen hangoztatott közönlötés volt a regale megváltása, de azt úgy értelmezte az ország közvéleménye, hogy e középkeletből fennmaradt intézmény szüntetessék meg; legyen joga minden termelőnek saját termelést felszese szerint értékesíteni. És mi történt? A regale nem töröltetett el, hanem csak gazdát cserélt; sokkal

Dás raklati canvasz, chiffon, toil és pamut vásznakban.

Jaquet.

p alatt.

szafban

saját.

foghust

átolja; a

állapotban

legfinomabb

tartásra és

fog mint más

mindennemű

dókhöz.

nobb divat-

mareszik.

tőllyben 1

kr., Napra-

Rotschnek,

széknel és

és testvére

zén.

Miniszkóval

il a

usó

kért

zön

Lónál

atók

r Doctor

ppu alsóruhái,

részt-re.

ves jótállás

ág, alsó

szoknya,

egy da-

nyak,

élszerü).

fiaomságban,

sinos).

eger Normal

és Prf. Dr.

an ellátva és

y csak után-

aruja határo-

kóttótt kívá-

livel anyagja

van, tehát

tartósabb is

ára a gyáros

ezve.

rosszabb gazdát, mint a községek és magánosok voltak. Monopolium lett belőle, sokkal rosszabb a közönségre, mint eddig volt. Ma már, midőn a törvény végrehajtása folyamatban van, nem lehet kételkedni, hogy a kormány a tulajdonosokat megfosztja vagyonuktól; megfosztja az ősmagyar elemet egyetlen remény horgonyától. Különösen a városok iránt jár el igazságtalanul, mint azt éppen Szoboszló példája is mutatja. A törvény azt mondja, hogy az épületeket az állam megválthatja; a kormány a tulajdosokra értékre becsült épületek becsértékét levonja a megváltási tőkéből, s ott hagyja a városok nyakán. Legnagyobb igazságtalanság, hogy most, a városok folytonos fejlődése korszakában, midőn a regale-jövedelem folytonosan növekednek, a biztos, mindig gyarapodó jövedelmi forrástól uttöntenek el a városok; a megváltás a régi alapon történik és sokkal kevesebbet kapnak, mint a mostani jövedelem. A függetlenségi párt minden jogos fegyvert felhasznált, hogy e jogfosztás meg ne történjen. Szónok az ország városait felhívta, hogy jogaikat követeljék. Megtartott a rend. Tanácsú városok országos gyűlése, melyen éppen a szoboszlói küldöttség indítványa fogadtatott el. Idejekorán felhívta a kormány figyelmét a városokat érő károsodásra. Bizton számít arra, hogy választói helyeselni fogják az ügyben tanúsított magatartását, midőn éppen, mint Szoboszló egyik megbízottja járt el az országos gyűlésen.

Már a múlt évben megígérte, hogy mindent el fog követni a néptanítók súlyos helyzetének javítására. Kötelességének ösmerte odahatni, hogy a függetlenségi párt határozatlanul mondja ki: addig semmiféle fizetési emelést nem fog megszavazni, míg a tanítók során javítva nem lesz. Örömmel tudatja, hogy fáradozásait siker koronázta; a legközelebbi jövőben e téren nagy változások történnek, úgy a néptanítók nyugdíjainak rendezése, mint a tanítói fizetések emelése tárgyában. Ez ügyet mindig a legmelegebb érdeklődéssel fogja kísélni.

A miről hosszasan ohajtana beszélni, az a durva merénylet, melyet a kormány a magyar nyelv és alkotmány ellen elkövetett, mely által sarkaiból forgatta ki az alkotmányt, megalázta a nemzetet. Az új katonai törvény vblt ez. Midőn az öt éves országgyűlés megvalósult, szónok már akkor kimondta, hogy mihielyt a kormány többsége ily hosszú időre biztosítva lesz, hatalmát az alkotmány elleni támadásokra fogja felhasználni. Bekövetkezett. Az alkotmány és a magyar nyelv megvédésére minden eszközt mozgásba kellett hozni. Büszke arra, hogy éppen Hajdúvármegye volt az, mely közgyűlésen felemelte tiltakozó szavát; erre megindult az országos nagy mozgalom, mely megmutatta, hogy a magyar nemzettel könyvelni paczkáni nem lehet. Ó, mint Hajdúvármegye egyik képviselője, kötelességének tartotta az alkotmány és nyelv védelmében mindent elkövetni; mozgósította a haza ifjuságát, hogy tiltakozzék a jövőjéte megrontó törekvések ellen, s mutassa meg, hogy magukat gyáván eltiporítani nem hagyjuk. Ismeretes a hevesebb, melylyel e harczt vívatott; nem titok, hogy a jogvédőnek életök is nem egyszer veszélyben forgott, — nem titok, hogy nem egy golyó volt neki is szánya, de mindegy, kötelessége volt választóink tett ígértét beváltani és történeljéte vele bármí: a haza, a nemzet nyelv íránti hűségét, hazafiságát elárulni nem fogja soha. Azzal a kormányval, mely e törvényt keresztülítve, magyar ember nem haladhat egy uton. — Ime, most már a fekete-sárga zászló akarják a nemzet nyakára tuskolni. Pedig a fekete-sárga zászló nem a magyar király, sem a dinasztia zászlója, mert az piros fehér; a fekete-sárga zászló az „össz-

birodalom" gyűlölet jelvénye, már pedig akármí beszél Tisza Kálmán, az „összbirodalom"-ba bemenni nem fogunk soha.

Sokat beszélhetne még a mult országgyűlésről, de attól fél, hogy hallgatói türelmével vissza él, és hangja megtagadja a szolgálatot. Van azonban még egy kötelessége.

Köztudomásu, hogy a f. év július havában, mintegy 850 különféle pártállású és társadalmi osztályra magyar elzarándokolt Kossuth Lajos hajlékába, elvinni neki Magyarország üdvözlétét.

Szónok, mint az országos függetlenségi párt egyik alelnöke, a minőségben képviselte a függetlenségi pártot. E megbízásból részesült abban a szerencsében, hogy a legnagyobb magyar a függetlenségi párt és a szoboszlói választókerület nevében üdvözölhette. Megjegyzi, hogy Kossuth Lajos nyilatkozatairól legelső sorban megbízóinak, a függetlenségi képviselőknek kell számot adnia, s mig ennek ideje el nem jön, a Kossuth Lajossal történt tanácskozás részleteit nyilvánosan elő nem adhatja. Azonban azt örömmel jelentheti, hogy hála a magyarok Istenének, Kossuthot oly épségben, a szellemi és testi erök oly magas fokú birtokában találhatók, hogy teljesülhet minden igaz magyar fohászra, és a goniviseles még sokáig megtartja őt nekünk. — Elmondhatták neki színdevésceinket; elmondhatták, hogy nincs e hazában magyar ember, a ki ne ohajtaná, hogy ő meg egyszer megláthassa hazáját. Elmondotta Kossuth Lajos szavait: „Visszatértek, vissza akarok menni, de természetesen csak akkor, ha Magyarország független lesz, vagy legalább a függetlenségre való törekvés biztos útjára tér." Midőn örömet fejezte ki a küldöttség Kossuth egészségi állapota felett, az ősz hazafi felsohajtott: „Sajátágos! Magam is úgyérem, hogy a gondviselés számomra nagy feladatot rejtetget; magam is úgy érzem, hogy reám még egy nagy munka vár."

Csak önköztök függ tehát — folytatá a szónok, — hogy Kossuth Lajos még egyszer és újra, egészen a miénk legyen. — Biztosan hiszi, hogy a haza polgárai belátják: a fönkrejutás szélén állunk, melytől csak egy menthet meg bennünket: a független Magyarország.

Sokat foglalkozik mindenki a kérdéssel: mit hoz hazánkra a jövő. Ma már kezdik hinni, hogy a nagy hatalom megtörik, hiszik és vallják Budapestet és Bécsben, hogy Tisza Kálmán uralma vége fele közeledik. Ez uralom jellemzésére elég annyí, hogy Magyarországon egy év alatt a közpénzekből egy milliónál több sikkasztatott el, csak a mi kitudódott. Csak azt mondhatni: még annyit elvár a nemzet Tisza Kálmántól, hogy álljon félre az utból.

Álljon félre az utból most, midőn talán már a jövő tavaszon, közeledik az orrosszal a nagy mérkőzés, melyben a nemzet minden fiának teljes egyetértésére lesz szükség! Álljon félre az utból, midőn az általános gyűlölet tárgya lett. Ha nem teszi meg, ók teljesíteni fogják kötelességüket. S ő meg bátorságára hivatkozik. Nagy baj, ha azt nem mondják, ha a miniszterelnöknek a lévai piacról kell hirdetni, hogy milyen bátor ember.

Hisz-e benne valaki? A regale törvény jogfosztása, a nemzeti nyelv és zászló elleni merényletek után midőn a szegedi rakpart összedől, mig a fehér elefant a középületeken megmarad midőn, a sikkasztások eltussoltának, sőt a sikkasztó jutalomban részesült: ott nem bátorságról, hanem szemérmelenségről van szó; szemérmelenség állásában megmaradni, midőn Apponyi nyíltan kimondotta: Tisza Kálmán elvesztette jogát, hogy szavának hinni lehessen. Nincsen annyí eső, a hány-szor ó köpenyét megfordította. Ha félre nem

áll, bennök meg lesz az a hátorság, hogy nem fogják engedni, akár életök feláldozásával is, hogy Magyarország ügyeit Tisza Kálmán vezesse.

Főlemliti még szónok azt a törvénytelen-séget, hogy a magyar ezredek a törvény ellenére huzamosabb ideig a hazán kívül tartanak, mint épen a debreczei 16-ik huszárezred, mely 6 év óta volt Csernoviczban, s most Galicziába helyeztetett át. Megígéri, hogy lépéseket fog tenni az ezred hazarendelésének kieszközölésére.

A képviselő működése a nyilvánosság előtt áll, mindenki megbíráhatja: megfelel-e a benne helyezett bizalomnak? Midőn bucsut vesz, megköszöni az eddigi bizalmat s arra kéri választóit, támogassák a további küzdelemben. Számít arra, hogy Szoboszló polgársága mellette lesz. E reményben távozik, el-tette Kossuth Lajost és a független magyar hazát.

A nagy hatást keltett beszéd után H e t y Ignác ügyvéd szólat fel, köszönetet mondva Polónynak a jeles beszédére s biztosítva őt választói szeretetéről és bizalmáról.

Polónyi még az nap délután Szovátra utazott, beszámoló beszédét megtartani. Hétfőn ismét Szoboszló volt választói körében, hogy a tanácskérdés végett, vagy más ügyben vele értekezni kívánóknak szolgálatukra legyen. — Hétfőn délután utazott el.

—i —n.

KARCZOLATOK.

(Tisza Nagyváradon. — Kossuth és a diplomácia. — A monori zászló. — Szilágyiról. — Akaratlan ószinteség.)

Felsülés — vereség. Ez a tegnapi nagyváradí komédia sír-verse.

Kár volt oda fáradni. Mi lesz az állami közigazgatással, arra nézve (a király megelőző nyilatkozata után a miniszterium k o m o l y elemeinek magatartását ismerem) nem vár Tisza Kálmántól felvilágosítást senki.

A mit az európai bekérő mondott, azt épp annyí bivatottsággal mondhatta volna el a Debreczenből oda diszruha-zónázott Laky senátor ur is, mint az e tekintetben mindig utólag informált magyar miniszterelnök.

Hogy ő a költségvetés realitását hangoztatta, és hogy az ellenzektől fél s azt rágalmazni szereti, az sem új dolog előttünk.

Egyebet pedig a beszédben nem találok. „Si tacuisses" sat.

Legimpozsabb része volt a komédiának nem a 30 mameluk képviselő kísérete (30 a b b o l a n a g y t ö b b s é g b ő l !) de a debreczei jámbor zarándok csapat. Mert e 10—12 ember között ott volt az egész, nem hivatalos debreczei kormányzat. Ez már impozsán képviseltes!

Éljen csak gyéren volt hallható, sőt a bevonulás alatt annál több a b c z u g .

Es e zajtalan ünnepletés szerfölött illett egy . . . végtisztelességtételhez!

Polónyi Géza beszéli ezt a hiteles forrásból való történelket.

A midőn a 850 magyar Turinba érkezett, Crispi olasz külügyer figyelmeztette Voli podesztát, hogy monjen el személyesen a vendégek tiszteletére rendezett estélyre, mivel ez Bécsnek nem volna kedvére.

— „A z o s z t r á k c s á s z á r m á r r é g e n n e m p a r a n c s o l T u r i n b a n , " felelt a podeszta s most már nem egymaga,

hanem az alpolgármesterrel s harmadmagára látogatott el a Valentino-kertbe.

Boldog Olaszhon, a hol a podeszták így beszélhetnek a miniszterrel, mikor a miniszter — bolondot követ el!

A monori zászló ügyben Hentaller „Budapesti Ujságja" azt a hírt kapja, hogy Monoron nem egy, de két zászlót tép-volt le.

Az esetnek a következő különös utójátékáról adnak hírt:

A király azt kérdezte, hogy ki követte el a zászlósértést.

Erre a király előtt az eset értelmi szerzőjéül Forster Aurél függetlenségi pártelnököt nevezték meg. A kérdésközdésre, hogy miféle ember? mondták: hogy kiszolgált huszárhadnagy.

A király erre azt jegyezte volna meg: — „Csak azt restellem, hogy Forster szolgált valaha a hadseregben."

Nem hiszük a dolgot. De ha csakugyan igaz, kitűnik belőle, hogy olyan dressura, mely a magyar emberrel megszerettetné a feketenégát — az még a k. k. armádiában sem képzelhető!

A törvénykezési palota megnyitási ünnepeére Szombathelyre érkezett Szilágyi D. igazságügyminiszter Radó főisp. üdvözléte válaszolva, különösen hangsúlyozta, hogy felette szükségesnek tartja minden intézkedésnél a közvéleményt tanulmányozni s keresni a gyakoribb és közvetlenebb érintkezést a törvényhatóságokkal. — Egy miniszter, a ki a közvéleménnyel is törődik! No, az sem fog sokáig kijönni Tisza-miniszterelnökkel.

Éppen most, a nagyváradí Tisza-ebéd napján, tehát akaratlanul ószintén olvasható, egy könyomatu lap után minden félhivatalos lapban egy „Hazugság, áltatás" című vezércikk. Így kezdődik: „Jaj annak, ki a hazugságot választotta háza alapjául, birtokának soha nem öröndhet, a körülményekre nem számíthat, barátokban nem bízhatik: ha meg-reped az alap, halomra dől az egész épület, annak legfönomabb részei a szelek játéka, az utczagyerközdők játékszeri lesznek." Pompás! Ez a nagyváradí beszéd kritikája.

Gili Balázs.

HELYI HIREK.

* Október hatodika ezuttal vasárnapra esvén, az aradi vértanúk lelki üdvösségeért, a szentauna-utczai róm. kath. egyházban másnap, hétfőn tartatik meg az ünneplés gyász-mise. Ez alkalommal — fénys segédlettel — maga Föt. Szakzó Rezső kispapost és kanonok-plébános ur fog celebrálni. Vasárnap az új templomban K. Tóth Kálmán, a h. ref. egyház fenakölt lelkülettő papa szónokol, kinek lesz alkama kegyeletesen megemlékezni a magyar szabadságharczt tizenhárom vértanujáról.

* Teleki Sándor Budapestén. Teleki Sándor gróf, ezredes, lapunk régi barátja és kitűnő munkatársa (írja a „Bp. Hp.") nejjével és leányával, nagybányai magányából Budapestre érkezett s innen rövid pihenés után Párisba utazik, a kiállítás megtekintésére. Megemlítjük, hogy átutaztatól értesítette debreczei jó barátait, kik az indóházban vár-ták s élvezték társaságát Gróf Vay Dániel és Kiss Sándor urak voltak ott, Ellinger Ilonka k. a.-al. Az ezredes kitűnő egészségnek ör-vend, friss erőben van s a szabad gazdaéletben megörizte szellemének és testének teljes rugauyosságát. A mint leült szerkesztőségünk-

Visszaemlékezés külföldi utazásomra.

— A „Debreczen"-nek írta: Szűcs István, a m. tud. ak. lev. tagja. — (Folytatás.)

Sokat hányatott és rongált gőzöcskünk, a vihar csillapultával szokottal tiz órával későbbi időben éppen napkeltekor bejutott a Themze torkolatába. Én is, ki sok gyötörődés után elaléva odalent a k a j u t b a n mély alomba merültem volt, felebredve megújult erővel — többekkel együtt — feltápszkodtam a hajó fedelzetére, végezvén reggeli fohászomat, üdül-ten szívtam a kelő nap jölteví melegét, és élveztem a napvilágot, a mennyire engedte azt Albion ködös levegője. Már előző időkben sokat olvastam Nagy-Britannia lakóinak föld-mívelési, ipar és kereskedelmi előhaladáról, a néprél megszokott munkakedvről és idő-megbecsülésről. T i m e s i s m o n n a i e (az idő, pénz) vélekedik az angol. És való-ban, a mint hajónk felfelé uszott a folyamon, láttam a gőzcsök mellett lefelé haladó tő-mérdek gőzcsök s vitorlás hajók sokaságát, az utakon nyüzsgő emberek sürgésétforgásár, szemlélve a folyam part mindket oldalán, a falvaknak és városoknak épületeit, a parton mutakozó polgárok öltözökösét, azoknak fog-lalkozását, a szántóföldeknek a tengeri levegő folytán haragos zöld színben pompázó dú-s növény veteményeket s a buján tenyésző me-zőköz legezésű selyem gyapjas, kővér farku, nagytermetű e l e k t o r á l - f a j t a juhokat, — szanaszét ögylegő M ú r z t h a l i a k h o z hasonló négy tagba szakadt teheneket és bor-nyukat, mindezeket látva, megkellett gyözd-önm a föld, hogy Európának oly sziget-or-

A „DEBRECZEN" TÁRSZÁJA.

FÖLAVATÁS.

(„Az élet" című verses regény előhangja.)

Régóta zsong lelkemben már a dallam, Mely szárnyra két most s ég felé suhan. Oly rég epedtem, hogy röpülni halljam, Sodorja bár el a bizonytalan; És im alig száll, reszkető sohajban Kiseri már is lelkem nyugtalan: Viszhangzik-e majd? Vagy hiába indúl: Nincs hangja e lelek határán túl!

Mi lesz dalomnak sorsa? nem tudom. Meddig jutok megkezdett eszemmel? Némán lerokadok tán feluton És visszánézek könnyes, mela szemmel. Ha a világ homokját megfutom, A mag sehol termő talajra nem lel S kivész sivar közöny kietlenén: Ilyen jövő áll gúnyolón elem.

Szó a mi szó, merész dologba fogtam. Mért is ragadt el úgy a végtelen? Húznám magam meg inkább egy sarokban, Ha nincs ajánló híres emberem! Kit érdekel, hogy én miket dadogtam? Bezzeg ha i-t vagy a-t megnyervelem, Előszót ír könyvemhez s egy csapásra Elérhetem, mit el nem érné mászva!

Pompás divat! Ki írni megtanul, Mindjárt író lesz a pelyhes kamaszsa, S rá a dicseret áradozva hull, Csak fogjon embert, a ki bemutassa. Cszéger a jó név; hogy aztán alul

Silány portéka van, ördög kutassa! Fő, hogy jelsek írja egy jeles: Így olvasatlan' sok hívője lesz.

S ki tudja, lantom e virága mellé Nem volna-e jó szintén ily karó? Egy kritikus tán, ki szárnyára venné, Bár máskölnben csak botnak való; (Hiszen Jézusra is számár lehelle Á melegt . . .) — vagy egy műpártoló Nagyúr, ki a pénzt esztelen' dobálja, Lehette hírem kész ugorkafája!

Nagyúr vagy kritikus — mindegy bizony! Verset ma már a kritikus sem olvas. Akármilyen törvényes a viszony Múzsáddal, a vers elkopott s unalmas. Nehány ezer rim együtt — óh iszony! Ezzel száz kiadóit pokolba hajtasz . . . S még olvasót remélsz? Te vak, te dőre! Eredj hiteddel a Lipótmezőre!

Igaz; nem a költészeté e kor. Az ember él, küzd s elpusztul kopáran; Kit szenvedés, nyomor, bűn, kéj sodor, Nem oltja szomját költők mámorában. A kor rideg; de a mi benne for: Költőnek abban milliónyi tárgy van. Az ősi ember, a gyöngy és salak — A régi mind; csak egy új: az alak.

Rózsái nyílnak égő szerelemnek; Mérget lehel boszúvágy s gyűlölet; Napfény sugárik, jön meg száll a felleg; Szórnak virágot és dobák követ; Multhoz hasonló képe a jelennek, A vér is az, lankadtabb l'gfőlebb; S kínlója Éva az éden gyümölcset: A szín meg az ízles csak a különbség.

ben
nal m
lyam
szelle
k a,
szója
lalja,
koszt
is ho
ben e
tosok
Gyurk
pipa s
dáját
Aztán
melyne
táborn
suth, r
Minde
A dar
jelent.
rektor
szerep
hazafi,
az elő
gény
a karz
leki S
r i s b
h a z a
*
el hos
megyer
szébet
mintak
közsze
anyját
pedig
n lban
sujtott
*
nagy m
nizter
leirta
vérmeg
ségben
jen m
e. okt.
Mire a
hivatik
és ipar
*
tegnap
„A dal
szedek
letet. C
lis téve
*
„Az ide
szinnü
zönség
ha Dun
nem ért
virág"
törzskö
darabot
dezes k
letí, els
talin), s
mai já
sot és
Medgya
niségén
alapszín
Rumier
feriak
Püspök
(Remru
Mándok
játékok
urnak s
első sz
készite

ZÁDOR LAJOS

selyem divat kézműáru kereskedése és divatterme
DEBRECZENBEN, főpiacz, a városház épületében.

Raktáramon dús választékban találhatók

női felöltők, köpenyek és bundák,

a legújabb párisi és berlini modellek után készítve; gyapju, matlasse, peluche és más divatos kelmékből; egyszerű kiállítástól kezdve, a legfinomabb különlegességekig.

Női ruha készitési termeimet

első rangú szakképzett egyének vezetése és tetemesen szaporított munkaerő mellett úgy rendeztem be, hogy menyasszonyi, báli, látogatási, uti séta, gyász és pongyola ruhákat, nemkülönbön mindenféle felöltönyöket, mérték szerint, a leggyorsabban, legjobb ízlésben és jutányos áron elkészíthetnek, — ugyszintén elvállalok egész menyasszonyi készletek kiállítását.

Elegans angol ruhák

tiszta gyapju kelmékből 30 frttól kezdve; valamint gyász ruhák 12 óra alatt készíttetnek.

Szent-Királyi és Kalenda Debreczen.

Padlózatok számára:

Keil Alajos

Padlózat-fénymázát

Bécsből

mint legkittünőbb mázólo-szert puha padló számára: szagtalan, hamar száradó, szép, fényes és tartós, — 1 nagy palaczk ára 1 frt 35 kr.
— 1 kis " " " " " 68 "

Keil Alajos Bécsből,

Viaszk-kenőcsét

mint legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szert kemény padló számára, —

Egy köcsög ára 60 kr.

legmelegebben ajánlja

Szent-Királyi és Kalenda,

DEBRECZENBEN, a városháza épületében.

Megrendelések olyan helyekről, hol raktárak nincsenek, Alois Keil, Wien IV. Resselgasse 5. gyári raktárában intézendők. Egy 5 kilós csomag ára 6 frt o. e.

A mélyen tisztelt közönség
szives figyelmébe ajánlja
ŐSZI- ÉS Téli ÖRÜKKEL
fölszerelt kézmű- és rövidáru raktárát

HEIDER ANTAL
DEBRECZEN, Egyháztér,
STENCZINGER-ház.

MINDEN DOHÁNYTÖZSÉBEN

A LEGJOBB
Szivarka Papir
A VALÓDI
LE HOUBLON
Franczia Gyártmány
GAWLEY & HENRY cégtől
PÁRIZSBAN
UTÁNZÁSTÓL MINDENKI ÓVATIK!

Főraktár az Osztrák-Magyar Monarchiában: OTTO KANITZ & Co., 1, Stoss im Himmel, 3, WIEN

Debreczen, 1899. Nyomatott KUTASI IMRE kényvnyeműdésben.

BOSZNYAY J.
DEBRECZEN, Czegléd-utca.

Női ruha szövetek, Kasánok, Flanellek,
jó mosó barchetek, ten nagy kenetők,
CSIPKE- és JUJTA-FÜGGÖNYÖK,
ÁGY- és ASZTALTERITŐK,
PAPLANOK, SZÖNYEGEK,
mindentéle ruhadiszek, férfi- és női alsó ingek,
MUFFOK, ESERNYŐK,
Női ruhák elkészítése
férfi ing és nyakendők rendkívül leszállított áron kaphatók.
legutolsó divat szerint jutányos ár mellett elvállaltatnak
Vidéki megbízások
legpontosabban eszköztetnek.

Szives tudomására hozom a t. közönségnek, miszerint üzletemet az őszi- és téli időnyre

kül- és belföldi szövetekkel

nagyválasztékban felszereltem. Ajánlom azok között különösen **brassói szövet készletemet.**

Saját üzletemben készült, kitiűb szabású és jó minőségű
KÉSZ FÉRFI- és GYERMEK ÖLTÖNYÖK

és

UTAZÓ BUNDAKBÓL

nagy raktárt tartok s azokat határozott, jutányos ár mellett a t. közönség rendelkezésére bocsátom.

Mérték szerinti rendeléseket gyors és szolid kivitelben teljesítek.

A t. közönség által tanusított bizalmat megköszönve, kérem szszal ezentul is szerencsétetni.

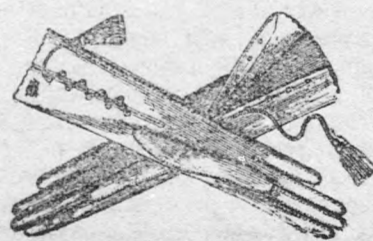
Teljes tisztelettel

SZEDLAK JÓZSEF.

Keztyük nagyválasztékban.

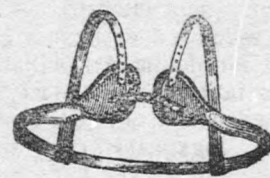
NAGY ANDRÁS

keztyü- és sérvkötő gyáros.

Ajánlja a már 25 év óta fennálló, jóhírnévnek örvendő

KEZTYÜS-ÜZLETÉT

a n. é. közönség szives pártfogásába. Egyszersmind van szerencsém tudatni, hogy nálam mindég a legnagyobb választékban teli- és nyári keztyük kaphatók és megrendelhetők.

Glacé és schvedis keztyük 3 gombbal, agráffal, vagy csaital, mosó bőr női, férfi, katona és elegáns hosszú báli schvedis keztyük dús raktárát legjutányosabb árban.

Báli keztyüket a raktáron levő különféle szinekből, választás szerinti mintából, 24 óra alatt készítik.

Továbbá ajánlom az általam készített **sérvkötőket és suspensóriumokat,** mely utóbbit minden embernek viselnie kellene, hogy általa a keletkezhető bajoknak eleje vétessek.

Nadrágtartók nagy választékban. Orvosi és szülészi készülékek, fecskendők.

irigaterek, kristályozók, méh-percezek, has- és köldök kötők, gummi harisnyák, fáslik és gummi-szélpárnák mindenkor raktáron vannak.

Női különlegességek nálam kaphatók és megrendelhetők. **Nagyban és kicsinybeni eladás.** A n. é. közönség eddigi pártfogását és bizalmát továbbra is kérve, vagyok

kész tisztelettel
NAGY ANDRÁS,
keztyüs.

Suspensóriumok 50 krtól 1 frt 50 krig.

Sérvkötők 1 frttól 10 frtig.

Szarvasbőr nadrág 20 frttól 35 frtig.